

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de ortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 11.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de las regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y poch, actius y intelligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del terrer y de las minas els fruits y minerals. Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill lligitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots lloch; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Per obtenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltèm la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—LUIS DOMENECH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes.
Fora semestre.

0'50
3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 22 Mars de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diümenge 12 IV de Quaresma. S. Deogracias b. y sta. Catarina de Génova vda. Dilluns 23 Lo Beato Joseph Oriol cf. y s. Victoriá.—Dimars 24, San Timolao mr. y s. Agapito b. mr.—Dimecres 25 La Anunciació de N.ª S.ª y s. Dimas lo bon lladre.—B. P. en S. Agustí, Carme y S. Joan de Deu.—Dijous 26 S. Brauli b. y sta. Máxima mr.—Divendres 27 Sta. Lidia ab son espos y fills mrs. Dissapte 28 S. Sixtí III y cf.

ELS INDIFERENTS

Las generacions actuals están poseídas d' un ensopiment aclaparador. La deessa Indiferencia reina y governa y tothom es son esclau.

L' home d' avuy, neix, es fa gran, exerceix un ofici, mor y diu que ha viscut. Enorme error! Com si viure fos solzament aixó, com si Deu al colócar dintre nostre una ánima no ens hagués indicat que eram algo més que un animal.

L' home passa per aquest moment mancat per complet d' ideals y aquest mancamet d' ideals el fa caure en l' indiferentisme. Y es que la criatura humana constitueix part integrant de la creació, está subjecte á las lleys que la regulan y per aixó la de la inercia pesa també sobre d' ell, oposantli certa resistencia á moures de la quietud del tant se m' en dona.

L' indiferentisme en lo mon se pot considerar baix molts distints aspectes, mes avuy sols m' ocuparé d' un d' ells: de l' indiferentisme en política.

Tan llarch espay de temps ocupant lo govern les mesnades de polítics d' ofici, ja s' hagin dit monárquichs, ja s' hagin anomenat republicans, tant de temps de centralisme ensopidor, han desenganyat á molts, els ha fet perdre la fe en el pervindre y ha sigut una de las causas del indiferentisme polítich.

Lo poble, aquest poble que ha vist com s' anava perdent lo nostre imperi colonial pels vicis d' un centralisme burocrátich; que ha contemplat després aquells desembarchs de repatriats, de tal modo malalts y consumits que ni ells mateixos estaven convensus de que visquessin; aquest poble que veu com després de la desfeta segueixen governantlo los mateixos homes ab los mateixos procediments, n' está convensus de la maldat dels governants, n' está convensus de que ja es hora de que aixó s' acabi.

Mes després gira l' cap entorn seu y veu á n' aqueixos homes fustegats ocupant todas las branques del poder; y veu las cambras legisla-

vas convertidas en remats de bens prompts á soltar un sí ó un no segons els ho mani l' amo; y veu que ls Municipis y las Diputacions provincials están en mans sevas y que son els amos y senyors de las més importants societats de la nació, y allavors comprén lo inmens treball que ha de costar desallotjarlo de tots estos lloch, y s' ajup y torna á dormir.

¿Fa bé aquets poble de permetre ab la seva indiferencia que tot continui del mateix modo que fins avuy? ¿Fa bé de no lluytar pera que trayentse de sobre aquestos governs africans, poguem entrar en el concert de las nacions europees? Alguns contestarán que sí, nosaltres estém completament convensus de que no.

Contestarán que sí y ens dirán que tot fora inútil, que l' que manca massa mehis de defensarse y d' aniquilar al adversari, que la lluyta fora l' increible lluyta de la inofensiva ovella contra el fier y astut tigre. Ens recordarán que aquestos governs s' han burlat del poble sempre que aquest ha volgut intervindre en las elecciones, fent per medi de trampas y tupidadas que l' cuner triomfes del fill del país; que aquestos governs cuan los republicans li feyan nosa, permeté las prédicas anarquistas pera restarshi las masses obreras, encara que aquestas prédicas haguessin de portar lo que després portaren: atentats á generals y ministros y llenament de bombas explosivas en varias ciutats; y ens dirán que més modernament valentse de falsos redemptors, llansá á las turbas ácratas y á l' escoria del baix poble contra els fabricants, en la vaga general de Barcelona, pera deturar l' empenya vigorosa qu' el catalanisme anava prenent. Y de tot aixó en deduirán que sols logriarem produhir fondas perturbacions en lo país, si intentavam conseguir lo govern del poble pel poble.

Mes nosaltres, adhuc reconeixent tota la forsa d' aquets fets, els contestarem qu' están equivocats, y están equivocats porque aixó qu' ells ens presentan com arguments no son tals arguments, donc sols desenganen en una lamentable confusió entere ls drets y els debers.

Tots som fills d' una patria y tots hem d' estimarla com ha d' estimar tot fill á la seva mare.

Mes no hem d' estimarla platónicament, sino que hem de demostrarli nostre amor desitjant son engrandiment y trevallant pera lograrho. Y cuan, com avuy Catalunya, Espanya sencera está en l' estat de decaimant en que está, tots els bons fills, deixant per un moment de banda las ideas que poguem tenir, hem de aixoplugarnos sota el ample plech de la gloriosa ensenya de la patria, y enlairant aquesta, dar la batalla als homes y

y al regim que l' han duta á un tal estat de postració. De tot aixó ne tenim lo deber, no solzament el dret.

La manera de combatir y de salvar á la patria consisteix en que tothom surti de la seva indiferencia y ejerceixi los seus drets polítichs.

Avuy hi han homes que han emprés la penosa tasca de regenerar á la patria. Seguimlos á n' aquestos homes.

Avuy tenim un programa salvador. Propaguemlo aquest programa.

Si aixis ho fem, haurem complert nostre deber.

J. Tallada.

Mars 1903.

Les Gayates

(Costum valenciana)

Castelló de la Plana, ciutat relativament moderna, es actualment la principal població del antich Pla de Burriana, la que desde la divisió territorial en provincias del Estat espanyol l' any 1833, sigué convertida en capital de la provincia d' aquest nom, ab lo que s' batejá aquesta part del antich reyalme de Valencia.

A una hora d' aquesta població, y en direcció á tramontana, hi ha una herma collada que es estribació de las montanyas anomenadas lo Desert, en la que se hi troba una hermita dedicada á Santa María Magdalena, la que l' poble ab son lacónich llenguatge, anomena la *Madalena*, lloch en lo que á l' época de la Reconquista s' hi aixecava Castelló, ó sia un petit castell fortificat. Poch després de verificarse aquesta, los vehins de Castelló demanaren llicencia pera poder traslladarse al Palmeral de Burriana, ó sia al lloch ahont está situat actualment, lo quels hi fou concedit, otorgantlosli á l' hora molts franquicias, prenent allavors lo nom que encara conserva de Castelló de la Plana.

Aquesta noticia del cambi de lloch dels pobladors de Castelló es verament certa, pero encara que ls historiadors la contan tal com acabem d' explicar, lo poble que á voltas no está per historias, ho explica axina un poquet diferent; diu: que en la montanya de la *Madalena* hi havia un convent de freres carmelitas—y es veritat—y que, com sia trobessin fora millor habitat en lo pla que en la montanya, aixis ho feren, establintse en los canyars de la Vila-Real, ahont comensaren per construhirhi barracas que foren l' origen de Castelló de la Plana.

Sia en lo Palmeral de Burriana, sia en los canyars de Vila-Real, lo cert es que en conmemoració d' aquest fet se celebra cada any en lo

tercer diumenge de Quaresma lo festiu apllech de *les gayates* ó dels gayatos.

Clergues y seglars en lo matí d' aqueix dia surten de Castelló vers la hermita de la *Madalena*, ahont se celebra solemne funció, portant una canya á la mà que ls hi serveix de bastó ó gayato. La gentada que s' reuneix als vols de la hermita es inmensa; allí s' canta, balla, crida, menja y beu á *tutti ple*.

Després del camperol ápat, l' Ajuntament y l' clero s' dirigeix en vers á Castelló, sense abandonar las canyas simbólicas, passant per una altra hermita que está situada entremitj de la frondosa horta, en la que s' hi venera *Nuestra Señora del Lidon* (Lladó), ahont s' hi aplega encara més gent que á la *Madalena*, sia per devoció, sia per la fira que s' acostuma.

Aquest hermitatge que té una espayosa iglesia d' esbeltas proporcions, fou acabat l' any 1769. La troballa de la Verge estava consignada en lo «Libre Vert»—«Libre del Bé y del Mal» de la ciutat de Valencia—ahont s' hi trobavan apuntats los aconteixements més notables. Aquest llibre s' cremá en lo sigle XVI, pero al Arxiu Municipal de Castelló existeix copiada la noticia d' aquesta troballa, que diu: «En lo any 1366 en la ocasió que Perot de Gran-yana llaurava en lo seu camp succehí que se li pararen los bous al temps que feya tranzit per dessus un almesquer, forcejá pera que passaren avant y havent donat un pas de el rell saltá un rail et statim vesqué dessus ella una Image de Madona Santa María qual prengué ab gran devoció é rogocig é pres la porta al poblal pera la ensenyarla hon llavons li prestaren la santa reverencia é ab determinació dels Jurats li alsarne capella hont encontrada fonch.» Aquesta imatge es molt petita, tant, que está colocada en un medalló que porta en lo pit la Verge que s' venera en l' altar de la hermita.

Aquesta miraculosa troballa de la Mare de Deu que acabem d' explicar, nos porta á fer una petita digressió y considerar lo ineficás que es lo pretenció orgull humá quan no está abonat per rahons de veritable justicia. Lo Govern de tot un Estat té ordenat que ls interessos dels pobladors de Castelló de la Plana sean diferents dels del Camp de Tarragona, porque entre un y altre lloch passa per sobre l' mapa una ratlla que ls separa dividintlos en provincias diferents; pero la Mare de Deu anula aquesta ratlla y ls uneix com á germans, puig que al fi tots son fills d' una mateixa mare, que es Catalunya; y mentres que un llaurador de Castelló trobá sa imatge amagada al arrel d' un Lladoner, altres fidels devots de Maria, del Camp de Tarragona, ne troban una altra en la

soca d' un arbre de la mateixa classe en terme de Valls, com volguén significar que per tots ells es la Mare de Deu del Lledó.

Tornant á la interrompuda ressenya d' aquesta festa, hem de dir que quan la comitiva es arribada á l' hermita del *Lidon*, en castellá Almez, tiran una *traca* y en acabat se dirigeixen envers la ciutat ahont tant tost hi son arribats, surt á rébre la una professó composta de carros alegorichs ahont hi van simbolizadas las pompas mundanas y l' arrepentiment de la *Madalena*, acabant la professó ab gran munió de fanalets de colors; entre ls que es porta ab triomf lo gayato que recorda la traslació de la ciutat y dona nom á la festa ab lo qu' es commemora aquest fet.

A LLUITAR

Los regionalistas de la circunscripció de Tarragona aném á las elecciones pera diputats á Corts presentant un candidat fill de la terra, plé d' amor per la reivindicació tradicional d' aquesta, y decidit á esmersar tota mena de sacrificis pel bé y la prosperitat de la mateixa.

Aquest candidat representa las nostras aspiracions, las quals fá més de tres anys que las propaguem desde las planas d' aquest períodich, sense mixtificaciones, ni afebliments de cap mena.

Aném á la lluita essent com sempre: fervorosos entusiastas de l' esperit catalá, que és la carn de la nostra carn, y que voldríam que altre cop revivís plé de vida y informés tots los actes de la vida nacional del nostre poble. Aquesta finalitat pot sintetisarse ab lo mot: Catalunya catalana; que vé á ésser lo lema de lo que volém y per lo que hem lluitat sempre y lluitarem ara, ab més forsa que may, en las próximas elecciones.

En aquesta lluita havém de tenir per contraris, á aquells que han feta causa comú ab los centralistas, enemichs irreconciliables de la verdadera llibertat de la nostra terra, á la que han lligat ab las feixugas cadenas d' un caciquisme escandalós, ofegantli las iniciativas individuals y colectivas, privantli del dret natural que té de governarse a si mateixa, y fentli víctima dels *conspicuos* de aquest sistema que a més de ser causa de la pérdua de l' imperi Colonial, nos ha empobrit ab impostos y ns ha negat tota mena de protecció veritable y fins s' ha burlat de nosaltres quan li hem reclamat justicia.

Aquest despotisme y desgovern és inaguantable; s' és arribada l' hora de despertarnos, de que tots

Visca la llibertat

Todo español tiene derecho de emitir libremente sus ideas y opiniones. (Art. 13 de la Constitución.)

Ab ocasió de celebrarse'l meeting de protesta contra'l Real decret del senyor Dato sobre reformas notariales, que tant traïdorament ve á ferir de mort lo íntim y més benivolgut que integra la personalitat de nostra Patria, s'ha demostrat ben clarament la llibertat de que gosém los subdits del Estat espanyol, que formém lo terror catalá y que defensém per sobre de tot, lo dret que á la vida té la nostra desvalguda Catalunya.

Convensuts los estudiants catalans de la necessitat d'ajuntar la seva veu y los seus esforços als que realisan altres elements sans de nostra terra, pera empendre una vigorosa campanya de protesta en contra las desatentadas disposicions de nostres governants, y creyentse dintre l'us de sos drets, respongueren á la crida del Centre Escolar Catalanista acudint al meeting que s'celebrá'l prop passat dimecres, omplint lo local en que aquell tingué lloch. Mes la nostra autoritat governativa, desconeixent sens dupte'l carácter seré y reflexiu de tot poble esperansat en la justicia de la causa que defensa, y acatant segons sembla, ordres superiors vingudas á impuls del devastador ponent, tingué á be omplir los voltants y l'interior del local de nombrosas foras de policia, que ab sa sola presencia havian de cohibir la llibertat en la expressió de las ideas y pensaments que allí havian de manifestarse. Y com si aixó no fos prou y portant fins á la exageració las disposicions de la vigent ley de reunions públicas, s'obligá á tots los oradors á concretarse á parlar del Real decret del senyor Dato, de un modo tal que era poch menys que impossible la lliure emissió dels conceptes que allí s'havian d'exposar.

Verament indignava que en una reunió pacífica convocada baix la protecció de la ley, se fes una ostentació tal de foras com si es tractés de donar una batuda á gent de mal viure, ó de provocar un conflicte ab aquella presencia, ben inútil per cert, dels que sempre acompanyan los escándols y'l desordre.

Sempre lo mateix: mentres en altres classes de meetings se deixa atacar impunement tota mena d'interessos, á nosaltres catalanistas se'ns vol privar de la exposició franca de nostras queixas y de la propaganda de nostres ideals. Pensan los nostres governants que privant á nostres ideas de respirar ab tota llibertat l'ayre pur y saludable de nostra terra, ofegarán á nostra causa de reivindicació patria, nostres crits de protesta contra sos actes y disposicions absolutistas y atentatorias á la dignitat del nostre poble.

Mes s'enganyan si tal creuhen. Lo jorn que no'ns deixin la natural expansió en las manifestacions de nostras conviccions, lo jorn en que se'ns impideixi exteriorisar nostras protestas y clams de justicia, pitjor pera ells, perque allavors haventse acumulat foras y energias, vindrá

los medis de que s'aval pera alcançarlo y la meta de ses aspiracions, son los principis y consideracions que havem de sentar pera deduir després com á consecuencia lògica y racional la íntima relació y armonia que exesteix entre'l Catolicisme y la Civilisació.

Entre l'infinita varietat de sers, descolla en primer terme y figura en primer lloch l'home com lo tipo més acabat y perfecte de totes les cosas criades; ses facultats intellectuals superan á les de tots los sers, y no sens rahó se l'anomena lo rey de la creació.

L'inteligencia del home té quelcom de soberanament gran, produex efectes tan sorprendents, se remonta tant á lo incomprendible, que no podem d'iptar un sol punt sigui ella, lo que més ens acosta al Criador y'ns fá més semblants ab Ell.

Los esforços de la voluntat y del geni manifestats en las situacions més angunioses de la vida, los cent fets d'heroisme, abnegació y desinterés; tot quant de marvellós ha concebut lo talent humá en les arts, les ciencias y les industries, tot aquell conjunt de forses intellectuals y de la voluntat manifestades en tots los temps, han de tenir forsosament un origen superior, no exposat á les contingencies de la vida ni subjecte al análisis de la materia.

Adornat l'home d'inteligencia pera pensar, de voluntat pera vulguer y de sentiments pera apreciar les belleses del Univers, no podia permanceixer inactiu y sens exercitarles, limitant sa esfera d'acció á la dels sers irracionals.

D'aquí, d'aquesta necessitat naix lo progrés y la civilisació, aquelles facultats, civilisació y progrés que no tant sols han de procurar lo benestar material dels individus, sinó que han de tenir com á principal objecte sa dignificació y perfeccionament.

Ni'l geni, ni les arts, ni les industries civilisen completament al homes. La moralitat de les costums, la practica dels debers, l'obediencia á les lleys imposades per la naturalesa y gravades en nostres cors, son les condicions necessaries d'aquella gran obra.

Si dites facultats no s'empleen en fer arrelar lo domini que'ns ha sigut concedit sobre la creació, ni s'concebeix lo seu ús, ni s'esplican les ventatjes que'ns proporcionan sobre'ls demés sers.

Aquesta tendencia natural del home á perfeccionarse, no pot de cap manera interrompers, sino que ha de continuar indefinidament mestres duri la vida dels pobles. La ley del progrés no ha nascut del conveni dels homes y les societats, aquestes han servit pera desenrotllarla; son origen es més elevat, venint á ser una de tantes lleys eternes imposades per Deu á la Humanitat.

Al imperi d'aquesta ley estant sotmeses les arts, les ciencias, les industries y totes les manifestacions de l'activitat, y per aquesta ley caminan sens parar á son millorament y perfecció.

Cada veritat que descubrim, cada secret que sorprendem á la naturalesa, venen á ser altres tants actes ab que sancionem lo compliment de dita ley.

RICART MIR.

(Seguirá.)

Y veusquí una majoria ben numerosa composta de republicans unitaris den Sol y den Lerroux y de federals den Vallés, del Almirall y de publicitaris, y de socialistas, y d'anarquistas ó llibertaris, y finalment, de forasters que odian la terra que els manté y enriqueix, y de monárquichs dels cacichs, planistas, henriquistas, collassistas, comlistas, canalejistas... seguits á la cua pel personal menut d'empleats convertits en rodaires.

Galdosa majoria y galdosa llibertat y avens el que portarian! Y que en farà de cosas bonas!

Dels que han portat aquesta majoria n'hi há que, enganyats ó convensuts, hi son de bona fe y s'els hi há de respectar la opinió; n'hi há per ambició ó despit personal dels que cal guardarsen; y n'hi há finalment que hi han anat ab l'intenció criminal de donar días de dol á Catalunya, pera després aprofitarsen, y á aquets cal, es precis, absolutament precis condemnarles, passi el que passi, traurels per sempre de tot càrrech y intervenció en la cosa pública.

Son els mateixos homes, son els mateixos partits que han portat la desfeta nacional; ells eran els que explotavan incuament las colonias; ells foren els que abans de donarshi las llibertats que els hi pertocavan, preferiren provocar la guerra ab l'estranger y la perdició de la patria. Ells son els que avuy concitan l'odi contra Catalunya, ells son els que preferiran entregarla al estranger que véurela, fora de la seva miserable explotació, rica y florent en la civilisació y en llibertat.

May més aquets homes fatals podes tornar á exercir son maléfich poder á Barcelona. Si per las sevas miserables intrigas perilla l'ordre social y la mateixa societat catalana, ens acoblarem tots els bons catalans y sabrem salvarla.

Nosaltres femem para vencer la indigna conjunció; sino tenim prou poder pera ferho, si el poble presós ut obcecat y descregut no's posa tot al nostre costat, tenim encara prou forsa pera portar una representació respectable á las corporacions y ab ella sola sabrem evitar la desmoralisació y la anarquia y mantenir l'ordre social.

May més tornarà Barcelona al poder d'aquets traidors á la patria y á las instituciones que diuen que defensen.

¡May més!

Quaresmals

Relació entre'l Catalanisme y'l Progrés

En aquets dies de Quaresma en que l'Iglesia'ns convida á girar los ulls envérs una cosa més gran que la petitesa de la terra, deixarem correr los treballets de passatemps, y ocuparem nostra ploma probant de desvaixar un error que pareix encarnat en la societat moderna.

¿Qui no ha sentit á dir mil vegadas que la Religió y'l Progrés son incompatibles, que la primera es enemiga encarnisada del segon, que la civilisació ha vingut á treurer de les tenebres en que estava embolcallada'l Humanitat oprimida baix lo jou despótic de l'Iglesia Católica?

A ser aixó veritat ni'l sabi pot continuar sas investigacions científiques, ni'l geni pot elevarse á les altes regions del art si'ns fá esclau dels preceptes del catolicisme. ó sens fersen esclau, sofreix al menos sa influencia.

La naturalesa y condició del home; la necessitat que té de progressar; l'ideal que persegueix;

lluny y de molt alt. El doctor Robert en els corredors del Congrés, en el seu primer viatge á las Cortes, en tingué la primera noticia y de la seva propia boca la sentí allavors el que escriu aquestas ratllas.

¿Qui li va donar? Un personatge ben viu y que bé's belluga en la miserable empresa aquí y a Madrid.

A aquet personatge, desferra de la classe mitja, lo mateix se'l veyá a Madrid xiuxejant del bras del ministre de la Guerra que del de la Governació y den Canalejas, y á Barcelona públicament del bras ó a la taula dels cacichs monárquichs que als meetings predicant als obrers la guerra y la revolució social y la lligitimitat de la anarquia.

—Si no hi ha prou ab un Lerroux, en portarem y en mantindrem un altre y cent que fossin necessaris pera imposar el terror á Barcelona, deya.

El pobre doctor Robert sen escruixia en la seva natural honradesa y patriotisme.

Y desde allavors, el plan implacable s'està portant avant, avant. Solzament la resistencia y la entereza dels bons catalans he ha pogut resistir y ho resistirá ab l'ajuda de Deu y del amor á la terra.

La intervenció del governador Socias y la coalició dels cacichs monárquichs ab els llibertaris, en els escándols promoguts per la pilleria en las eleccions municipals, son de tothom coneguts. Si alashoras y en la vaga general ab igual motiu provocada, no hi hagué majors y més cruels días de dol á Barcelona, se degué á que la honrada massa obrera catalana no volgué seguir las criminales hissons de saqueig y de pillatge que per qui tenia de conservar l'ordre se li donavan.

Ara també, ara també mans enguantadas, els representants gearistocracia forastera del diner á Barcelona, l'element oficial y oficions, els elements electorers dels monárquichs, han posat sos votos legals y ilegals en las urnas per la república, ab la excelent y confessa da intenció de que aquesta porti l'anarquia y els días de terror á Barcelona y á ells els hi torni á las mans el poder y als seus satélits la explotació dels bens comunals quina administració han desmoralisat de la espantosa manera que tots coneixém.

Els nostres amichs que dirigian la elecció en els diferents districtes y els interventors nostres, personas de cultura, se quedaren sorpresos de la marxa y naturalesa de la elecció y dels electors. Ab la incomparrescencia dels presidents de mesa, que's veyá que obela á una assigna, la nutrida votació dels nostres, no contrarrestada per republicans ni monárquichs en cap districte en las primeras horas de la elecció, que son las que indican clarament el sentit del cos electoral verdader, seguien las aglomeracions y vols singulars d'última hora que acusan las combinacions, las trampas y las conxorras dels polítics d'ofici, y ab ella la majoria dels republicans.

Se vegé á propietaris, conservadors y monárquichs, de grans casas de comers forasteras, que han fet y deuben la seva riquesa á Catalunya, votar contra d'ella ab candidaturas casi bé obertas, se vegé als mateixos individus de las juntas dels casinos monárquichs fer lo mateix, y, finalment, els quefes electorers dels cacichs, inclosos els que no's presentaren á presidir las mesas, desde fora portaren á la elecció, tant com pogueren, y aquet cens, dells ben conegut, que per secció de cinch cents electors puja á cent ó cent cinquanta votos falsos, en detriment d'altres tants verdaders trets de las llistas per la benemérita Junta del Cens.

El projecte d'entregar Catalunya á la anarquia y al terror, ve de

los homes de cor sa y enteniment recte, com a bons patriotas, s'axequin de la llur apatia y ab llur esforta comensin la obra gegantina, que és la d'un poble, d'enderrocar aquest sistema governamental de tanta farsa y desvergonyiment.

No podem oblidar que tenim dret indiscutible de governarnos; que Catalunya gaudeix de forsas vitals molt superiors á la regió que ha lograt l'hegemonia, y que no és pas aquesta la que'ns ha de donar vida, obrintnos novas fonts de riquesa, perque no'n té; y'ns ha de dictar lleys adequadas á las nostras necessitats y modo d'esser, que tampoch lo conceix pas. Per aixó volém ser amos de casa, y per aixó volém diputats á la catalana, que sian fidel expressió de la voluntat popular y no de la política á la castellana, que és la política de partits y del tradicional jacobinisme.

Aquest plet és la qüestió, pera nosaltres, de mort ó vida; si sabém unirnos sota la bandera de la terra, nos imposarem y'ns farem lliures de l'hegemonia que d'ensá que existeix no ha fet més que omplir la nostra historia de desgracias y de perdus, l'una derretra de l'altra, y enfonzar l'Estat á la bancarrota; en cambi si no'ns unim, si no'ns movém de casa y deixém la gobernació de la cosa pública á n'aqueixa gent desnaturalisada de tot amor patri, que anteposa l'idea y las conveniencias dels partits polítics, a tota aspiració de progrés y moralisació, anirém á un daltabaix inevitable, que'ns farà esclaus dels interessos y de las ambicions dels pobles foras d'Europa.

Devant d'aquesta qüestió no hi ha solució possible; hi tenim un dilema: ó defensar al candidat que representa l'esperit de Catalunya, d'aqueixa Catalunya ab conciencia de sí mateixa y que vol viure grandesa passada, lo qual nos ha d'esser la vida; ó estarnos á casa, sense fer res, esperant que tot se fassi, ab lo qual los polítics farsants continuarán, sens oposició, llur obra destructora fins á lligarnos de peus y mans pera fer nos la llur víctima y alimentar las llurs concupiscencias.

Fetas aquestas reflexions l'elecció no és pas gens dubtosa; per la nostra dignitat de tarragonins y catalans hem d'anar á la lluita votant al candidat que representa la causa de Catalunya, que és la nostra, la de casa, y la que'ns ha de dur á la verdadera llibertat de las corporacions, com lo Muncipi y la Diputació catalana, ab lo qual esdevindrà altre cop l'engrandiment de la Patria.

(Del Camp de Tarragona.)

MAY MES!

El temps, gran mestre dels homes y dels pobles, dona depressa las sevas ensenyansas.

Gairebé no fa una setmana de la darrera traició feta á Catalunya, y els móvils y els agents de la traició ja'ns son tots coneguts pera escarment d'ells y experiencia del poble catalá.

A la mateixa hora de la votació, res feya preveure als republicans el vols que anavan á tenir; la seva candidatura era una candidatura de noms pera perdre. A tothom que'ls volia sentir, deyan que confiaven en las aforas del districte tercer, que res esperavan del centre de Barcelona, si no fos un diputat de minoria... y no obstant, la majoria ha estat grossa. ¿D'ahont ha sortit aquesta majoria que'ns ha sorprés á tots?

Dels traidors y dels enemichs de Catalunya.

MORESO

Gran botiga de calsat
de totes classes

SABATES Y BOTINES D' IVERN

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.
Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS VENTES AL CONTAT.
PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Llibreria fundada 'l sigle XVIII

Francesch Mestre TORTOSA

PUBLICACIONS CATALANES:

●bres de Mossen Jascinto Verdaguer
" Tomás A. Rigualt
La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta
Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta
Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta
" rústica o'50 peseta
Doctrina cristiana—cartonet—o'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

A. O IVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris.
Ex-ajudan de la Clínica de malalties dels ulls del
Dr. Galezowski.
CONSULTA DE 11 A 1 Pasatge Franquet, Pral.
TORTOSA

Sin empleo de capital, buena ganancia diaria; se obtiene escribiendo a G. A. B.—Casella Postale, N. 196 Milán (Italia).

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygues, Pipés, Parasol, Bastons, Colls, Punys, Mirjes, Mirjons, Juguets, Puntilles, Brodats, Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos, y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESES EN CARTO DE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES CLASSES, CORBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc.
Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.
TORTOSA.

Drogueria, Perfumeria, Ultramarins, Comestibles y Colmado

Vda. de F. Canivell y Sala

Angel, 6 y 8.--TORTOSA

Complert surtit en

Pastes pera sopa llegitimes de Mallorca.	Sucres
Conserves de totes classes	Cafés
Abadeijo 1. ^a , coa foradada	Cacaos
Manteques	Thés
Formatjes	Chocolates
Embutits	Bombons
Fiambres	Galletes y biscuits
	Aixarops y horchates

Articles fotografichs	Carbuero de calci
Productes quimichs	Petróleo refinat
Aigües minerals	Esplosius, meches y perdigons
Específichs nacionals y estrangers	Abonos
Colors y barnisos	Sofres
Bróches y pinsells	Sulfat de coure
Barnis mineral	Llavós

Vins de taula, generosos y champanys

Licors del pays y extrangers

Lo Doctor J. Oller Rabassa, ex-alumne de 'ls professors Baginski y Jacobson de Berlin; Lermoyez, Gougenheim y Viollet de Paris, ofereix al públich son
Consultori especial para 'l tractament de las malalties de la Gola, Nas y Orellas
Montat ab arregle als darrers avenços moderns, en lo cañer de Trafallgar, 44, principal.

Barcelona

se en lugar de dádiva, lo tomó, y lo dió al Caballero, de más de la dote que su padre le abia prometido, de lo que quedó el dicho Allucio tan gozoso, y vergonzoso por no poder pagar tan grande merced, que rogaba á Dios le trajese á tiempo que lo pudiesse de alguna suerte satisfacer. Desto quedaron tan agradecidos Indibil y Mandonio, y todos aquellos á quien se abian restituydo muchissimos rehenes, que poco tiempo despues dicho Allucio juntádo de sus amigos, y deudos mil y quatro cientos Caballeros, vino á servir á Cipion, dejandó el bando, y amistad de los Cartagineses, con una grande mutación en muchissimos Pueblos, que causó esta merced en los dicho Indibil, y Mandonio, y otros Principes, passandosse á la devoción y amistad de los Romanos, llevando tras si mucha Caballeria, Ciudades y pueblos, de quien ellos eran principes y señores. Desta mudança de voluntades de personas, y pueblos se siguió tambien la del nombre desta nuestra Ciudad, llamandola en lugar de Ibera Dertrusa, con grande propiedad del verbo de *trudo detrutis*, que es (entre otras significaciones) sacar, ó mudar una cosa en otra (aunque no lo tuviessen en voluntad) con persuaciones eficazes, obras, ó buenas razones, como usa Ciceron en muchos lugares, y particularmente en una Epistola, que escribia á Terencia, que es la del número 364. á la fin della con estas palabras. *Quamquam alia sunt que magis curemus, magisque doleamus, qua me ita conficiunt, ut y voluerunt qui de mea sententia detruserunt* que quiere dezir, aunque ay otras cosas que me dan más cuydado, y más son de doler, que assi me consumen, como han querido esos, que de mi parecer me mudaron. Y como Cipion, como Romano, supiesse bien esta significación Latina, la apropió á esta Ciudad: lo uno por convenirle bien la mudança, y lo otro por hazerle olvidar la amistad de los Cartagineses, olvidado el nombre. Y si en algunos Autores no se halla el nombre de Dertrusa, sino Dertusa, es facil la mutación de la letra R. de la segunda sílaba á la primera. Muevenme más adelante á confirmar esta verdad, ver que despues destas historias, y passarse estos Pueblos á la voluntad de los Romanos, en ningun Autor, ni historias des-

pués de las escritas, y referidas, se halla el nombre de Ibera, ni hasta entonces el de Dertusa, sino siempre hasta allí el de Ibera, y despues acá el de Dertusa ó Dertosa, como en Plinio y otros modernos que corrompido más el nombre la llaman Dertosa por ser la V. y la O. letras de facil tras mutación.

Todas estas conjeturas tienen los apoyos que se dejan considerar por lo escrito. Y en los que somos plasticos en esta comarca de Cataluña, desde Tarragona al Reyno de Valencia, y hasta Flix deste Principado nos ha de parecer más que probable: sino diganme, donde se ha hundido Ciudad tan populosa y opulenta como Ibera? donde quedan rastro y vestigios della? quién la quemó, ó assoló? ninguno por cierto. Pues desto ay sumo silencio en los Autores: queda probado ser nuestra Tortosa, que solo padeció mudança en el nombre, gozando del que oy posee. Hasta aquí es el discurso del Doctor Lorenzo Romeu, en el cual se vé probado de su intento.

